COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 2.12.2011
COM(2011) 849 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Situația Uniunii inovării în 2011

1. IMPERATIVUL INOVĂRII

„Uniunea inovării”[1], o inițiativă emblematică în cadrul Strategiei Europa 2020, este o strategie integrată în domeniul inovării construită în jurul a 34 de angajamente specifice. Bazată pe un concept larg de inovare care include sectorul privat, public și terțiar[2], aceasta urmărește să garanteze că ideile inovatoare sunt convertite în produse și servicii noi care generează creștere economică și locuri de muncă.

În primul an al Uniunii inovării, criza economică și financiară a intrat într-o nouă fază. Redresarea economică este în pericol, iar încrederea populației din diferite sectoare ale economiei s-a deteriorat. Presiunea de a reduce investițiile în sursele viitoare de creștere economică este imensă.

În același timp, trecerea puterii economice de la vest la est se accelerează. Atât tabloul de bord al Uniunii inovării, cât și raportul privind competitivitatea Uniunii inovării[3] subliniază faptul că performanțele Europei în materie de cercetare și inovare au scăzut în ultimii ani, ceea ce a condus la o adâncire a deficitului de inovație deja considerabil față de SUA și Japonia. În plus, China, India și Brazilia, au început să își recupereze rapid întârzierea față de UE, îmbunătățindu-și performanța și avansând cu 7%, 3% și 1% mai rapid decât UE de la an la an în ultimii cinci ani.

Prezentul raport va fundamenta și va demonstra că:

– inovarea reprezintă cea mai potrivită cale a noastră de a contribui la readucerea economiei europene pe drumul cel bun și de a găsi soluții la provocările societale în economia mondială; realizarea obiectivelor Uniunii inovării, imperativul nostru de inovare, a devenit mai importantă și mai urgentă decât anul trecut;

– Uniunea inovării a avut un început remarcabil, bucurându-se de un sprijin puternic din partea Parlamentului European[4], a Consiliului European[5] și a Consiliului Competitivitate[6];

– per ansamblu, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare la lansarea celor 34 de angajamente ale Uniunii inovării; în urma amplelor dezbateri cu părțile interesate, au fost înaintate propuneri legislative conform planului și au fost lansate și testate acțiuni-pilot[7];

---

1 Inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020 - O Uniune a inovării - SEC(2010) 1161.

2 Sectorul terțiar se referă la o gamă largă de organizații care sunt poziționate între piețe și stat.

3 Tabloul de bord al Uniunii inovării pentru 2010 www.proinno-europe.eu și raportul pe 2011 privind competitivitatea Uniunii inovării http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011; de asemenea, o analiză a performanțelor în materie de competitivitate, defalcată pe state membre, a arătat că multe dintre acestea ar trebui să își intensifice eforturile de inovare: SEC (2011) 1187.

4 Rezoluția PE 2010/2245 INI, 27.4.2011.

5 Concluziile din 4.2.2011.

6 Concluziile Consiliului Competitivitate din 26.11.2010.

7 De exemplu, consultări publice privind finanțarea viitoare de către UE a cercetării și inovării, privind Spațiul european de cercetare, privind modernizarea politicii de achiziții publice și privind alte aspecte.

– Comisia propune intensificarea investițiilor în cercetare, inovare și educație pentru a sprijini strategia UE în favoarea creșterii economice; propunerea programului-cadru „Orizont 2020” concretizează multe dintre angajamentele Uniunii inovării;

– s-au înregistrat rezultate bune la stabilirea condițiilor menite să faciliteze evoluția de la idei la piață; în special, Comisia a prezentat deja propuneri legislative pentru protecția prin brevet unitar și pentru modernizarea procesului de standardizare;

– Comisiei i s-a încredințat un mandat puternic ca să propună măsuri pentru finalizarea Spațiului european de cercetare până în 2014; s-a organizat o consultare publică în scopul de a pregăti, până la jumătatea anului 2012, propunerea unui cadru pentru Spațiul european de cercetare (SEC), care ar crea un sistem foarte eficient și integrat de cercetare în Europa;

– provocarea pentru următoarea fază de implementare va fi, prin urmare, ca toți actorii să își asume colectiv responsabilitatea pentru realizarea Uniunii inovării, să adopte propunerile înaintate de Comisie și să transpună în fapte angajamentele politice ferme, atât la nivel național, cât și la nivelul UE.

Prezentul raport se concentrează pe principalele acțiuni politice din 2011. O scurtă prezentare privind situația actuală a tuturor celor 34 de angajamente ale Uniunii inovării este prevăzută în anexă, în timp ce detaliile pot fi consultate prin Sistemul de informații al Uniunii inovării (*Innovation Union Information and Intelligence System* - I3S) care poate fi accesat la adresa http://i3s.ec.europa.eu/home.html.

Această inițiativă este plasată în contextul celorlalte inițiative emblematice ale Strategiei Europa 2020 ce vizează o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și în contextul Actului privind piața unică adoptat în aprilie 2011[8]. Ele sunt toate interconectate și se consolidează reciproc.

2. REALIZAREA CREȘTERII ECONOMICE ȘI CREAREA DE LOCURI DE MUNCĂ PRIN INOVARE

2.1. Construirea unei Europe mai robuste în fața crizei

Provocările cu care ne confruntăm în ceea ce privește sustenabilitatea finanțelor publice, dezechilibrele economice și reformele de stimulare a creșterii economice se află pe agenda politică a UE[9].

Există motive să credem că un angajament bugetar ferm în favoarea educației, cercetării și inovării — consolidare fiscală inteligentă[10] — combinat cu un mediu de

---

8 Comunicare: „Actul privind piața unică. Douăsprezece pârghii pentru stimularea creșterii și întărirea încrederii”, COM(2011) 206 final.

9 José Manuel Barroso, Starea Uniunii, 28 septembrie 2011.

10 Consolidare fiscală „inteligentă” înseamnă protejarea și consolidarea investițiilor în sursele de creștere economică viitoare, evidențiind cercetarea, inovarea și educația ca fiind cheltuieli ce favorizează creșterea economică.

afaceri favorabil inovării reprezintă un mod foarte eficace de a scoate Europa din criză.

Se poate observa că, în general, statele membre care investesc prin tradiție mai mult în cercetare, dezvoltare și educație au făcut față mai bine recentelor tulburări economice (a se vedea figura 1). Investițiile în cercetare, dezvoltare și educație cresc șansele de atenuare a impactului negativ al crizei, oferind totodată instrumentele propice unei reveniri mai rapide atunci când are loc redresarea economică.

Cu toate acestea, obiectivul de relansare a creșterii economice și de îmbunătățire a bunăstării cetățenilor europeni presupune adoptarea unui set combinat de politici care să influențeze ansamblul condițiilor-cadru pentru inovare și buna funcționare a piețelor de produse. Din nou, există motive să credem că existența unor condiții-cadru mai bune este legată de o redresare mai robustă (a se vedea figura 3) și o creștere economică mai accentuată pe termen lung[11].

[11] Interpolarea liniară indică corespondența dintre variabilele prezentate în figuri. Coeficienții de corelație semnificativi din punct de vedere statistic sunt: 0,66 pentru PIB-ul cercetării și dezvoltării și 0,39 pentru mediul de afaceri. Dimensiunea cercului reflectă dimensiunea economiei (ca procentaj din PIB-ul UE). Datele Eurostat sunt preluate din „Indicatorii științifici și tehnologici". Condițiile-cadru sunt evaluate în funcție de clasamentul furnizat de Banca Mondială în raportul „Doing Business". O investiție medie pe 5 ani este utilizată ca indicator pentru investițiile anterioare, ținând seama de stabilitatea relativă a cercetării și dezvoltării, măsurată ca proporții (în raport cu PIB-ul). Figurile 1 și 2 furnizează dovezi bazate pe corelație, în timp ce o evaluare cauzală solidă ar necesita o analiză econometrică mai aprofundată, bazată pe o serie de factori instituționali și economici suplimentari (cum ar fi, de exemplu, efectul de recuperare).

Figura 1 Investiții în cercetare și dezvolare și redresare economică

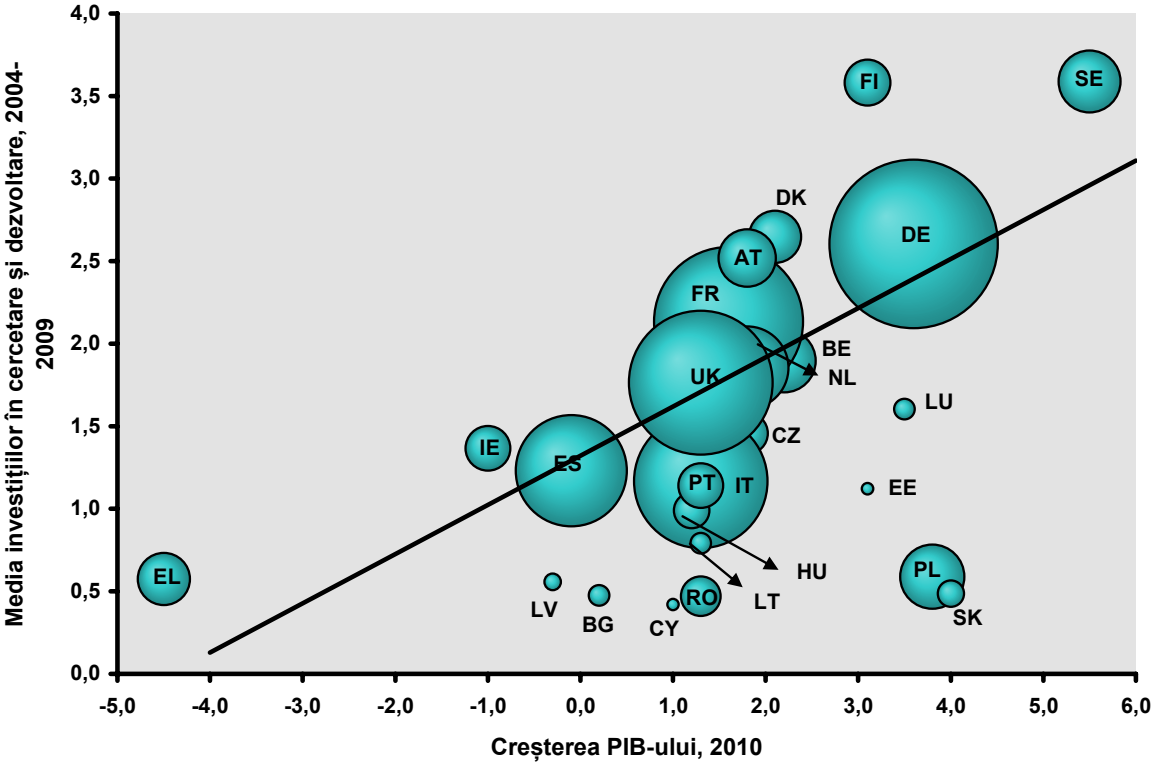

Notă: (1) Malta și Slovenia nu apar pe grafic.

Figura 2 Mediul de afaceri și redresarea economică

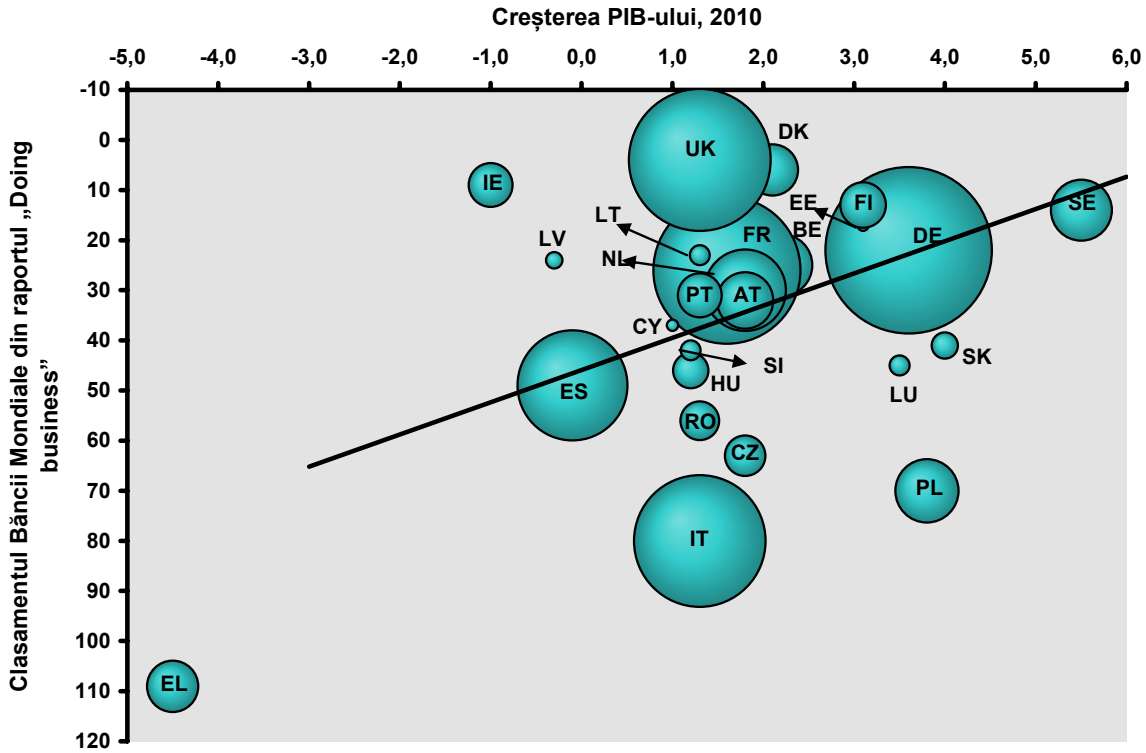

Notă: (1) Bulgaria nu apare pe grafic.
Surse: Calculele efectuate de DG RTD-JRC pe baza datelor din clasamentele Eurostat și Băncii Mondiale

2.2. Reformarea sistemelor naționale de cercetare și inovare

Statele membre au fost invitate să realizeze o autoevaluare a sistemelor și politicilor lor de inovare[12] care ar trebui, de asemenea, să contribuie la Strategia Europa 2020.

În general, programele naționale de reformă includ o varietate de măsuri care oferă un bun punct de plecare pentru stimularea inovării. Cu toate acestea, așa cum a arătat Comisia în orientările sale politice din cadrul primului „semestru european”, programele naționale sunt adesea lipsite de ambiție și de specificitate. Trebuie să se facă eforturi suplimentare pentru a atinge obiectivul de 3% al UE pentru cercetare și dezvoltare, iar statele membre trebuie să facă mai mult pentru a proteja și a acorda prioritate cheltuielilor pentru cercetare și educație și infrastructurilor-cheie pentru susținerea viitoarei creșteri[13].

Se pot observa câteva tendințe în urma reformelor anunțate în materie de cercetare și inovare (sunt prezentate câteva exemple neexhaustive):

---

12 Angajamentul 33 al Uniunii inovării.

13 Comunicare: „Încheierea primului semestru european de coordonare a politicilor economice”, COM (2011) 400 final.

(1) Majoritatea statelor membre sunt în curs să își îmbunătățească structurile de guvernanță și de orientare strategică în domeniul cercetării și inovării, proces care este adesea însoțit de o integrare treptată a două domenii politice și o mai mare direcționare a fondurilor publice către domenii specifice. Totuși, în acest stadiu, foarte puține țări vizează explicit provocările societale ca prioritate principală.

- Germania și-a actualizat „Strategia 2020 pentru tehnologie înaltă" pentru a consolida cererea de cercetare și inovare, acordând o mai mare atenție provocărilor societale;

- Spania a adoptat o abordare cuprinzătoare în vederea reformării politicii sale de cercetare și inovare cu o nouă lege privind știința, tehnologia și inovarea și cu o recentă strategie națională de inovare;

- Slovacia a desemnat un înalt reprezentant al guvernului pentru economia cunoașterii și a creat două agenții de implementare a măsurilor din cadrul politicii de cercetare și inovare.

(2) Majoritatea statelor membre sunt implicate în îmbunătățirea condițiilor-cadru sau a sprijinului financiar acordat cercetării și inovării, în special prin intermediul stimulentelor fiscale pentru cercetare și dezvoltare, precum și prin diferitele forme de sprijin pentru IMM-urile inovatoare, în special prin capital de risc. Un număr tot mai mare de state membre acordă atenție instrumentelor politicii de inovare bazate pe cerere, în special achizițiile publice[14]. Până în prezent, numai câteva țări au o abordare care vizează integrarea instrumentelor bazate pe cerere și ofertă.

- Belgia a crescut creditele fiscale pentru cercetare și inovare și intenționează să ofere stimulente pentru crearea și dezvoltarea de societăți noi cu obiectiv științific, ca societăți cu profil științific desprinse din întreprinderi mari (*spin-outs*) sau societăți derivate din institute de cercetare (*spin-offs*).

- Danemarca a integrat aspectele legate de cerere în programele care sprijină colaborarea dintre sectorul public și cel privat. Aceasta a instituit un Fond pentru inovare în cadrul întreprinderii, care sprijină oportunitățile de afaceri din domeniul creșterii economice ecologice și al bunăstării sociale.

- Polonia a introdus măsuri de formare care vizează 500 de achizitori, 1 500 de reprezentanți din partea IMM-urilor și 1 000 de organizații de intermediere în afaceri menite să intensifice utilizarea achizițiilor publice de produse și servicii inovatoare.

Pentru a explora mai bine sinergiile și a asigura o mai bună partajare a riscurilor și a resurselor, ar trebui analizată posibilitatea coordonării cu inițiativele la nivelul UE.

(3) În ceea ce privește bugetele alocate pentru cercetare și dezvoltare, numai un număr restrâns de state membre — printre care Danemarca, Franța, Germania și Suedia — au lansat inițiative noi de finanțare, în timp ce altele, cum ar fi Slovenia, alocă o parte

---

[14] Pentru mai multe informații referitoare la tendințele politicilor de inovare bazate pe cerere din Europa, a se vedea raportul recent publicat: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_ID = 7011

substanțială din fondurile structurale cercetării și inovării. Se pare că țările care s-au angajat să finanțeze mai mult cercetarea și dezvoltarea sunt, de asemenea, cele care iau în considerare spectrul cel mai larg de măsuri de stimulare a creșterii, în conformitate cu domeniile de acțiune ale Uniunii inovării, fiind deja sau urmând să fie în curând cele mai performante în materie de inovare.

- Franța investește o sumă suplimentară de 21,9 miliarde EUR în perioada 2009-2014 în învățământul superior și cercetare (inițiativa „Investissements d'avenir");

- Germania s-a angajat să majoreze bugetele publice pentru cercetare și educație cu 12 miliarde EUR în perioada 2010-2013;

- Slovenia majorează bugetul pentru cercetare și dezvoltare prin alocarea de fonduri structurale cercetării, dezvoltării și inovării.

Un studiu recent[15] privind cheltuielile publice aferente cercetării și dezvoltării indică faptul că angajamentele politice ambițioase în termeni de cheltuieli pentru cercetare și dezvoltare sunt asumate de țări cu inovare modestă, cum ar fi România, Bulgaria și Letonia și de țări cu inovare moderată, precum Ungaria, Polonia și Slovacia. Pe de altă parte, majoritatea „țărilor care țin pasul" în materie de inovare[16] și a țărilor cu inovare moderată[17] au început recent sau își propun să își reducă eforturile.

Există, evident, riscul să se accentueze discrepanțele de inovare dintre statele membre. Este important ca țările cu inovare modestă să își mențină recentele angajamente pozitive, pe când țările cu inovare medie sunt îndemnate să nu își reducă și mai mult investițiile publice în cercetare și dezvoltare și să înceapă să recupereze dinamismul pierdut. Numai în acest mod poate Europa să își îndeplinească obiectivele ambițioase în materie de cercetare și inovare.

2.3. Intensificarea și îmbunătățirea finanțării UE pentru cercetare și inovare

Uniunea inovării încearcă să ofere o finanțare pentru cercetare și inovare proporțională cu provocările ivite, raționalizată și simplificată în cadrul UE. În propunerea sa intitulată „Un buget pentru Europa 2020"[18], Comisia preconizează o reorientare importantă a viitorului buget al UE către cercetare și inovare, care să reunească actualele programe de cercetare și inovare într-un singur cadru strategic — Orizont 2020 — menit să finanțeze întregul ciclu al inovării[19]. Multe dintre angajamentele Uniunii inovării sunt concretizate prin Orizont 2020, în special: un mai mare accent pus pe provocările societale, o abordare consolidată în favoarea IMM-urilor și un sprijin mai ferm pentru asimilarea de către piață a inovării, inclusiv prin intermediul achizițiilor publice, al standardizării și al finanțării prin împrumut sau prin capitaluri proprii[20]. O serie de măsuri de simplificare a actualului program-

---

15 Chestionarul din 2011 al Comitetului pentru Spațiul european de cercetare (CSEC) privind investițiile în cercetare și dezvoltare și măsurile de politică de către statele membre ale UE și statele asociate.

16 Austria, Estonia, Irlanda, Luxemburg, Țările de Jos, Slovenia, Regatul Unit.

17 Grecia, Italia, Portugalia, Spania.

18 COM (2011) 500 și SEC (2011) 867 și 868 din 29.6.2011.

19 Angajamentele 6 și 7 ale Uniunii inovării.

20 În special angajamentele 6 și 7 ale „Uniunii inovării", dar și angajamentele 10, 16, 17, 20 și 27.

cadru (PC7) au fost deja introduse la începutul anului 2011, urmând ca programul-cadru Orizont 2020 să aducă o simplificare și mai mare.

În paralel, finanțarea pe care UE o acordă în prezent cercetării și inovării este deja concentrată pe prioritățile Uniunii inovării. Comisia testează noi strategii, ținând seama de Orizont 2020, pentru a acumula experiență și a facilita o dezvoltare armonioasă. Acesta este cazul, de exemplu, cu noul instrument orientat spre IMM-uri[21] care ar acoperi decalajul de finanțare pentru cercetarea și inovarea din fazele de început cu grad de risc ridicat, ar stimula inovațiile care conduc la progres și ar spori exploatarea rezultatelor cercetării și dezvoltării. În cadrul acțiunii Marie Curie „punți de legătură și parteneriate între întreprinderi și universități", care vizează explicit crearea de legături între mediul academic și întreprinderi, 50% dintre întreprinderile participante la proiecte sunt IMM-uri. Un alt exemplu îl constituie sprijinirea achizițiilor înainte de comercializare și a achizițiilor publice de produse și servicii inovatoare. Prin urmare, 2012 și 2013 se vor caracteriza printr-o experimentare și o perfecționare semnificativă a activităților.

De asemenea, politica de coeziune de după 2013 va fi axată într-o mai mare măsură pe cercetare și inovare. Pachetul legislativ aferent depus de Comisie a fost adoptat la 6 octombrie 2011. Printre principalele elemente distinctive ale propunerilor se numără o mai mare condiționare în utilizarea fondurilor aferente politicii de coeziune a UE. În special, sprijinul va fi condiționat de existența unei strategii naționale sau regionale în favoarea unei specializări inteligente care să respecte caracteristicile sistemelor naționale sau regionale eficiente de cercetare și inovare[22]. În plus, regiunile ar trebui să aloce un procentaj minim din Fondul european de dezvoltare regională pentru cele trei priorități de investiții, și anume pentru cercetare și inovare, pentru IMM-uri și pentru realizarea unei economii cu emisii scăzute de carbon. Ca regulă generală, fondurile totale minime alocate acestor trei priorități la nivel național ar trebui să se ridice la cel puțin 80% în regiunile mai dezvoltate și în regiunile de tranziție și la cel puțin 50% în regiunile mai puțin dezvoltate[23].

2.4. Crearea de parteneriate pentru a face față provocărilor societale

Pentru a rezolva problema fragmentării eforturilor și a ritmului lent de schimbare, Uniunea inovării a anunțat crearea de parteneriate europene pentru inovare (PEI)[24], care au ca obiectiv să mobilizeze actorii din întregul ciclu de inovare și din toate sectoarele, în jurul unui obiectiv atotcuprinzător, în scopul de a găsi mai rapid soluții inovatoare la provocările societale.

Conceptul a fost testat în 2011 cu un parteneriat european pilot pentru inovare privind „îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate" (AHA). Parteneriatul

---

21 Consiliul European din februarie 2011 a invitat Comisia să evalueze fezabilitatea unui sistem asemănător SBIR (*Small Business Innovation Research*).

22 Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a anumitor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, COM (2011) 615.

23 Propunere de regulament al Parlamentului European și Consiliului privind dispozițiile specifice aplicabile Fondului european de dezvoltare regională și obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă, COM (2011) 614.

24 Angajamentul 29 al Uniunii inovării.

vizează să crească cu doi numărul mediu de ani de viață sănătoasă în UE, până în 2020, asigurând o triplă victorie pentru Europa:

– îmbunătățirea stării de sănătate și a calității vieții cetățenilor europeni, acordând o atenție deosebită persoanelor în vârstă;

– sprijinirea sustenabilității pe termen lung și a eficienței sistemelor de sănătate și asistență socială; și

– consolidarea competitivității industriei UE prin îmbunătățirea mediului de afaceri, punând bazele pentru dezvoltarea și extinderea de noi piețe.

Atât Consiliul[25], cât și Parlamentul[26] au salutat obiectivele PEI și au susținut lansarea parteneriatului-pilot în vederea testării conceptului și a evaluării modului în care poate fi pus în aplicare cel mai bine. Prima evaluare a guvernanței și a procedurilor PEI privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate[27] arată că parteneriatul-pilot a avut foarte mare succes în mobilizarea părților interesate în faza pregătitoare. Evaluarea a clarificat, de asemenea, modul în care un PEI poate consolida coerența dintre prioritățile noastre de cercetare și inovare și modul în care acesta poate concentra, raționaliza și simplifica acțiunile noastre, evidențiind totodată măsurile menite să acopere lacunele și să accelereze asimilarea inovațiilor. În evaluare se precizează că PEI nu înlătură sau nu înlocuiesc alte inițiative sau instrumente existente, și nici nu sunt un substitut pentru mecanismele decizionale instituționale existente.

Planul strategic de implementare a parteneriatului privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate a fost publicat în noiembrie 2011. Planul propune o serie de domenii prioritare, printre care acțiunile-cheie în vederea implementării imediate. Alte PEI sunt în curs de pregătire: „Materii prime” pentru o aprovizionare sigură și sustenabilă, „Productivitatea și sustenabilitatea agriculturii” pentru promovarea unei agriculturi competitive și sustenabile, „Utilizarea eficientă a apei” pentru a răspunde cerințelor cetățenilor europeni, ale industriei și ale agriculturii legate de această resursă vitală și „Orașe inteligente ” pentru abordarea provocărilor energetice majore.

2.5. Maximizarea coeziunii sociale și teritoriale

Pentru a se asigura că toate regiunile sunt implicate și pentru a se evita crearea unei „discrepanțe de inovare”, Uniunea inovării își propune să utilizeze mai bine fondurile structurale pentru cercetare și inovare și să testeze activitățile de inovare din domeniul social și din sectorul public, integrând totodată inovarea socială în programele de finanțare ale UE[28].

---

25 Consiliul European din 4 februarie 2011; concluziile Consiliului Competitivitate din 26 octombrie 2010 și 9 martie 2011.

26 Rezoluția Parlamentului European din 11 noiembrie 2010 și raportul din 11 mai 2011.

27 Documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Parteneriat european pilot pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate: primele experiențe privind guvernanța și procedurile”, SEC (2011) 1028.

28 Angajamentele 24, 25, 26 și 27 ale Uniunii inovării.

În iunie 2011, Comisia a lansat o „platformă de specializare inteligentă”[29], care să reunească experți din universități, centre de cercetare, autorități regionale, întreprinderi și servicii ale Comisiei[30], în scopul de a facilita formularea și implementarea de strategii de specializare inteligentă de către guvernele naționale și regionale. Se vor consolida interacțiunile între Orizont 2020 și fondurile politicii de coeziune, inclusiv prin măsuri complementare la programul-cadru Orizont 2020, menite să extindă participarea, să sprijine constituirea unei rețele de contacte, învățarea politicilor și consilierea politică.

În martie 2011, Comisia a lansat inițiativa pentru Europa inovării sociale[31] cu scopul de a sprijini inovatorii sociali la crearea de bunuri și servicii noi și la elaborarea de metode de lucru noi care să creeze valoare socială și să aibă un impact asupra organizațiilor și clienților. Inițiativa contribuie, de asemenea, la localizarea finanțării și a cunoștințelor de specialitate pentru a transpune inovarea socială din idei în proiecte sau chiar întreprinderi noi. Inovarea socială reprezintă, de asemenea, unul dintre instrumentele care se aplică în Comunicarea referitoare la inițiativa privind antreprenoriatul social, adoptată de Comisie la 25 octombrie 2011[32]. Această inițiativă stabilește 11 acțiuni de încurajare a dezvoltării antreprenoriatului social și a întreprinderilor sociale din Europa, ca, de exemplu, în ceea ce privește finanțarea, adaptarea cadrelor legislative, etichetarea (și prin urmare sensibilizarea și vizibilitatea) și achizițiile publice. Prin intermediul PC7, UE finanțează deja activități de cercetare substanțiale privind inovarea socială, care urmează să joace un rol important în abordarea provocărilor societale urmărite de Orizont 2020.

Pentru o mai bună înțelegere a inovării în sectorul public, Comisia pregătește primul tabloul de bord al inovării în sectorul public european care va fi disponibil în 2012. Sectorul public trebuie să integreze inovarea și să dea exemplu. Guvernele trebuie să joace un rol activ în stimularea inovării și a spiritului antreprenorial pentru a furniza servicii și infrastructuri mai numeroase și de mai bună calitate cetățenilor și întreprinderilor, îmbunătățind în același timp rentabilitatea. Pentru a realiza acest obiectiv, sectorul public trebuie să înceteze să mai fie doar un susținător al cercetării și dezvoltării și să își utilizeze puterea de cumpărare pentru a stimula cererea de inovații. În Europa, există o bogăție și o varietate de idei și exemple bune la toate nivelurile administrației.

Consultarea cu partenerii sociali pentru a examina modalitățile prin care economia bazată pe cunoaștere ar putea să se propage la toate nivelurile ocupaționale și în toate sectoarele încă nu a avut loc[33].

---

29 http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm

30 Printre exemple se numără Monitorul regional al inovării (http://www.rim-europa.eu/) și Observatorul european al clusterelor (http://www.clusterobservatory.eu/index.html).

31 www.socialinnovationeurope.eu

32 Comunicarea Comisiei referitoare la Inițiativa privind antreprenoriatul social, SEC (2011) 1278.

33 Angajamentul 28 al Uniunii inovării.

3. CONSOLIDAREA BAZEI DE CUNOȘTINȚE A EUROPEI ȘI REDUCEREA FRAGMENTĂRII

3.1. Atragerea talentelor de vârf pentru Europa

Pentru a asigura un număr suficient de lucrători înalt calificați, Uniunea inovării urmează să ofere cercetătorilor cariere mai atractive și să elimine obstacolele în calea mobilității lor între sectoare și între țări. Se preconizează că cererea de persoane cu nivel înalt de calificare din Europa va crește cu aproximativ 16 milioane în perioada de până în 2020[34].

Sistemele de educație și formare constituie punctul de plecare. În septembrie 2011[35], Comisia a prezentat o strategie de reformă pentru modernizarea învățământului superior, inclusiv prin creșterea numărului de absolvenți, îmbunătățirea calității actului de predare, adaptarea programelor școlare și a programelor de studii la necesitățile în schimbare ale economiei în termeni mai largi, formarea mai multor cercetători și îmbunătățirea legăturilor dintre cercetare, educație și inovare.

Cercetătorii ocupă un loc central în cadrul economiei bazate preponderent pe cunoaștere. UE are nevoie de circa un milion de locuri de muncă noi în domeniul cercetării pentru a atinge obiectivul de intensitate a cercetării și dezvoltării de 3%, în principal în sectorul privat. Statele membre au fost invitate să elaboreze strategii naționale de formare a unui număr suficient de cercetători pentru a-și atinge obiectivele naționale de cercetare și dezvoltare și să promoveze condiții de angajare atractive[36]. Comisia va monitoriza îndeaproape progresele înregistrate și va furniza o primă evaluare a acestora în primăvara anului 2012.

În scopul de a face UE mai atractivă pentru talentele provenite din țări terțe, Comisia va pregăti în 2012 un raport de monitorizare privind aplicarea Directivei privind „viza științifică”[37]. Un studiu recent arată că s-a produs o creștere substanțială a numărului de autorizații eliberate în temeiul directivei: de la 239 în 2007 la 3 713 în 2010. Cu toate acestea, rata globală de utilizare a acestor autorizații rămâne relativ scăzută și concentrată în șase state membre.

Pentru a ajuta studenții și cercetătorii să aleagă în cunoștință de cauză varianta de studiu sau de lucru, pentru a permite instituțiilor să identifice și să dezvolte atuurile acestora și pentru a ajuta responsabilii politici la elaborarea unor strategii eficiente în materie de educație, cercetare și inovare, Comisia va lansa în 2012 o inițiativă menită să implementeze un clasament multidimensional al universităților axat pe utilizatori[38], precum și un instrument de informare transparentă, primele rezultate urmând să apară în 2013.

În scopul de a reuni mediul de afaceri și comunitatea academică pentru acoperirea lacunelor în materie de competențe de inovare, Comisia a lansat în 2011 proiectul-

---

34 Documentul de lucru al Comisiei privind recentele evoluții ale sistemelor europene de învățământ superior, SEC (2011)1063, p. 30.

35 Comunicarea Comisiei privind un proiect pentru modernizarea sistemelor de învățământ superior din Europa, COM (2011) 567.

36 Angajamentul 1 al Uniunii inovării.

37 Angajamentul 30 al Uniunii inovării.

38 Angajamentul 2 al Uniunii inovării.

pilot pentru alianțele cunoașterii[39]. Din cele 94 de propuneri primite, cele trei proiecte care au fost selectate vizează conceperea de noi programe de studii și cursuri, dezvoltarea unor modalități inovatoare de diseminare a educației și a cunoașterii și vor contribui la modernizarea universităților prin orientarea către interdisciplinaritate, antreprenoriat și parteneriate mai ferme cu întreprinderile. Aceste proiecte-pilot vor oferi informații utile cu privire la programul „Erasmus pentru toți" de după 2013.

3.2. Concretizarea Spațiului european de cercetare

Realizarea unui Spațiu european de cercetare (SEC) care să funcționeze bine, în care cercetătorii, cunoștințele științifice și tehnologiile să circule liber are o importanță crucială[40]. O cooperare și o coordonare insuficiente, combinate cu diferite deficiențe sistemice conduc la performanțe slabe ale sistemului european de cercetare în ansamblul său. Pe lângă sporirea cooperării și coordonării, SEC va stimula și concurența, care conduce la excelență.

În urma concluziilor Consiliului European din 4 februarie 2011, statele membre se angajează în mod clar să finalizeze Spațiul european de cercetare (SEC) până în 2014. O consultare a părților interesate este în curs de realizare în scopul de a propune, în 2012, un cadru pentru SEC, precum și măsuri de sprijin în vederea înlăturării obstacolelor din calea mobilității și a cooperării transfrontaliere[41]. Obiectivul global al cadrului pentru SEC este de a îmbunătăți coerența și compatibilitatea tuturor politicilor, programelor și activităților de cercetare ale statelor membre și ale UE.

Subiectele care urmează să fie luate în considerare la elaborarea cadrului includ calitatea studiilor de doctorat, mobilitatea cercetătorilor, funcționarea la nivel transfrontalier a organismelor de cercetare, diseminarea, utilizarea și transferul rezultatelor cercetării, infrastructurile de cercetare și coerența strategiilor și a acțiunilor de cooperare internațională[42].

Mai multe inițiative și instrumente ale UE au fost mobilizate în vederea soluționării problemelor care sunt de o importanță crucială pentru consolidarea carierelor și a mobilității cercetătorilor.

(a) Pentru a garanta că un număr mai mare de doctoranzi sunt pregătiți mai bine și dispun de competențele necesare pentru a ocupa mai ușor un post, indiferent de țară, sector și disciplină de muncă, Comisia a propus unele principii pentru studiile doctorale inovatoare din Europa[43]. Aceste principii oferă un cadru de referință bazat pe cele mai bune practici existente[44], precum și îndrumări privind finanțarea formării cercetătorilor europeni și naționali, menținând în

---

39 Idem.

40 Angajamentul 4 al Uniunii inovării.

41 http://ec.europa.eu/research/era/consultation/era_consultation_en.htm

42 A se vedea documentul care însoțește consultarea publică privind cadrul pentru SEC la adresa: http://ec.europa.eu/research/consultations/AEF/consultation_era.pdf

43 A se vedea: COM(2011) 567.

44 Acestea reflectă principiile de la Salzburg ale *European University Association* (EUA), bunele practici din statele membre și acțiunile Marie Curie.

același timp flexibilitatea și autonomia instituțiilor și a doctoranzilor. Pentru a spori calitatea studiilor de doctorat din Europa, Comisia a lansat în cadrul acțiunilor Marie Curie două noi inițiative doctorale, care vizează direct programele de învățământ inovatoare din cadrul programelor de doctorat: doctoratele industriale europene și programele doctorale inovatoare.

(b) Pentru a facilita comparabilitatea structurilor de carieră între țări și sectoare de muncă și pentru a facilita mobilitatea între universități, industrie și alte sectoare de muncă, Comisia promovează un cadru european pentru carierele în cercetare. Acest cadru constituie un punct de referință pentru cercetători și angajatori, structurând competențele necesare ale cercetătorilor în patru etape diferite ale carierei[45]. Pentru a disemina cele mai bune practici în materie de formare profesională și dezvoltare a carierei cercetătorilor, mecanismul de cofinanțare Marie Curie a sprijinit până în prezent 81 de programe la nivel regional, național și internațional. Primele rezultate arată o utilizare din ce în ce mai frecventă a unor standarde înalte de calitate pentru carierele cercetătorilor și condițiile de angajare a acestora.

(c) Pentru a spori atractivitatea profesiei de cercetare și a facilita mobilitatea, Comisia pune la dispoziție orientări pentru universități și alți angajatori care doresc să înființeze un fond european de pensii suplimentare pentru cercetători. Un astfel de fond ar oferi un impuls puternic mobilității forței de muncă permițând cercetătorilor să își păstreze avantajele în materie de pensie suplimentară atunci când acceptă un nou loc de muncă în altă țară. Angajatorii interesați ar trebui să aibă posibilitatea de a înființa consorții în 2012, iar fondurile ar trebui să fie operaționale în 2013.

(d) Ca prim pas pentru a garanta că procedurile de recrutare a cercetătorilor sunt mai deschise și mai transparente, serviciile Comisiei au elaborat o strategie comună[46], în strânsă cooperare cu statele membre, pentru a încuraja publicarea posturilor vacante de cercetători pe portalul EURAXESS Jobs[47]. Statele membre ar trebui să își intensifice eforturile pentru a se asigura că toate posturile de cercetare finanțate din fonduri publice sunt publicate on-line și că instituțiile aplică proceduri de recrutare deschise.

O cercetare și o inovare de nivel înalt necesită, de asemenea, infrastructuri de cercetare de talie mondială. Uniunea inovării și-a stabilit ca obiectiv până în 2015 să finalizeze sau să lanseze construcția a 60% din infrastructurile europene prioritare de cercetare, identificate de Forumul Strategic European privind Infrastructurile de Cercetare (ESFRI)[48]. Din cele 48 de proiecte prioritare, 10 sunt în faza de implementare și alte 16 se apropie de faza de implementare, atingând astfel un obiectiv de 54% până la sfârșitul anului 2012.

---

45 R1: *First Stage Researcher* (cercetător de nivelul unu); R2: *Recognised Researcher* (cercetător recunoscut); R3: *Established Researcher* (cercetător confirmat) și R4: *Leading Researcher* (cercetător șef).

46 Strategia privind locurile de muncă a fost aprobată de grupul director al SEC pentru resurse umane și mobilitate în noiembrie 2010.

47 http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/jobs/index

48 Angajamentul 5 al Uniunii inovării.

Programul-cadru de cercetare sprijină faza pregătitoare a tuturor proiectelor ESFRI și, de asemenea, într-o mai mică măsură, faza de implementare a acestora. Fondurile structurale sunt mobilizate pentru a finaliza faza de construcție a infrastructurilor de cercetare prioritare. De exemplu, 236 de milioane EUR din fondurile structurale sunt utilizate pentru a construi instalații așa-numite „Beamlines" în cadrul proiectului *Extreme Light Infrastructure* (ELI), din Republica Cehă. De asemenea, Comisia oferă consiliere României și Ungariei privind modul în care să mobilizeze fondurile structurale pentru a finanța alte părți ale proiectului ELI pe teritoriile lor.

Infrastructurile de cercetare ESFRI constituie un prim exemplu al modului în care UE și statele sale membre colaborează și își pun în comun resursele pentru proiectele de interes comun european.

Comisia ajută, de asemenea, statele membre să utilizeze consorțiul european pentru o infrastructură de cercetare (ERIC) ca un cadru juridic pentru crearea infrastructurilor de cercetare paneuropene. Studiul intitulat „Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe" (SHARE), care va permite o mai bună înțelegere a impactului îmbătrânirii asupra societăților europene, a fost primul care a beneficiat, în martie 2011, de acest statut de consorțiu.

3.3. Promovarea Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT) ca model de guvernanță în domeniul inovării în Europa

Pentru a integra mai bine ciclul inovării, Institutul European de Inovare și Tehnologie (EIT) reunește instituții de învățământ superior, organizații de cercetare și întreprinderi în noi tipuri de parteneriate — Comunități ale cunoașterii și inovării (CCI) — care au ca preocupări energia durabilă (CCI *InnoEnergy*), adaptarea la efectele schimbărilor climatice și atenuarea schimbărilor climatice (CCI *Climate*) și viitoarea societate a informației și a comunicațiilor (*EIT ICT Labs*).

Sunt deja vizibile primele rezultate, și anume crearea de întreprinderi (cinci întreprinderi noi începând din ianuarie 2011) și un prim masterat organizat de CCI *InnoEnergy* cu sprijinul EIT, reunind 155 de studenți. Până la sfârșitul anului 2011, Comisia va adopta agenda strategică de inovare a EIT[49]. Aceasta se va concentra pe consolidarea celor trei CCI existente și, treptat, pe crearea unora noi, care vor aborda principalele provocări societale ce decurg din obiectivele Orizont 2020.

4. EXPLOATAREA PE PIAȚĂ A IDEILOR BUNE

Întreprinderile se află în centrul inovării deoarece ele identifică oportunități de piață și dezvoltă idei de soluții inovatoare pentru a profita de aceste oportunități. Cu toate acestea, întreprinzătorii europeni se confruntă cu numeroase obstacole și cu un mediu defavorabil atunci când încearcă să-și exploateze ideile pe piață. Uniunea inovării va contribui la înlăturarea acestor obstacole în mod sistematic și la crearea unei piețe unice a inovării.

[49] Angajamentul 9 al Uniunii inovării.

Europa are nevoie de un amestec mai echilibrat de politici de cerere și ofertă[50], cu mecanisme de standardizare mai rapide și mai moderne, cu brevete mai puțin costisitoare, cu mai multe achiziții publice de produse și servicii inovatoare, cu un acces mai bun la sursele de capital și cu o adevărată piață europeană a cunoașterii.

Acestea au fost prioritățile acțiunii din 2011 a Comisiei și se îqnregistrează progrese semnificative cu propunerile privind protecția prin brevetul unitar și standardizare, adoptate deja de Comisie. Două angajamente din acest domeniu sunt în întârziere: examinarea cadrului de reglementare în domeniile esențiale, începând cu domeniile legate de ecoinovare și un plan de acțiune privind ecoinovarea[51], care va fi prezentat în decembrie 2011.

4.1. Îmbunătățirea accesului la finanțare

Găsirea unor investitori potriviți reprezintă, în special pentru societățile tinere orientate spre cunoaștere, un pas esențial spre extinderea strategică a activităților comerciale. Printre investitori se numără adesea autorități publice care limitează riscurile legate de inovare prin intermediul unor sisteme de ajutoare sau companii private cu capital de risc care injectează fonduri în aceste societăți tinere în schimbul acțiunilor.

Luate ca procentaj din PIB, investițiile în capital de risc în Statele Unite este de patru ori mai mare decât în UE. Mai mult decât atât, investițiile europene pot fi prea dispersate, deoarece fondurile europene de capital de risc investesc în de două ori mai multe întreprinderi decât omologii lor din SUA[52]. Comisia intenționează să prezinte, până la sfârșitul anului, o inițiativă privind un nou regim european al capitalului de risc care să permită fondurilor de capital de risc să mobilizeze capital în toate cele 27 de state membre printr-o singură înregistrare[53]. Comisia va încerca, de asemenea, să înlăture orice tratament fiscal care dezavantajează investițiile transfrontaliere în capital de risc și să reducă sarcina administrativă. Aceste eforturi vor face parte dintr-un plan de acțiune mai extins al Comisiei ce are ca scop îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare.

În plus, Comisia a desemnat drept lider președintele *British Business Angels Association* pentru a prezida un grup de experți. Grupul de experți este însărcinat să formuleze recomandări privind modul în care se poate consolida stabilirea de legături transfrontaliere între întreprinderile inovatoare și investitorii adecvați[54]. Constatările acestora vor fi prezentate în cursul anului 2012.

Actualul mecanism de finanțare cu partajarea riscurilor (MFPR)[55] și instrumentele financiare din cadrul programului pentru competitivitate și inovare (2007-2013) au

---

50 A se vedea și inițiativa privind piețele-pilot http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/final-eval_en.htm

51 Angajamentele 15 și 18 ale Uniunii inovării.

52 Kelly R. (2011): „*The performance and prospects of European Venture capital, European Investment Fund*" (Performanța și perspectiva capitalului de risc european, Fondul european de investiții), documentul de lucru 2011/9, *EIF Research & Market Analysis*.

53 Angajamentul 11 al Uniunii inovării.

54 Angajamentul 12 al Uniunii inovării.

55 MFPR a fost înființat la mijlocul anului 2007 în cadrul PC7 ca instrument nou de finanțare prin îndatorare.

atras o creștere importantă a finanțărilor private și vor fi extinse în cadrul programului-cadru Orizont 2020 și al programului pentru îmbunătățirea competitivității întreprinderilor și IMM-urilor în perioada 2014-2020[56].

În conformitate cu obiectivul general al Comisiei de a avea ajutoare de stat „mai puține, dar mai bune", ajutoarele de stat sunt în scădere în raport cu PIB, în timp ce ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare continuă să crească în mod constant și reprezintă în prezent aproximativ o zecime din cheltuielile publice în acest domeniu. În august, Comisia a trecut în revistă funcționarea cadrului care controlează ajutoarele de stat în acest domeniu[57]. Următorul pas este o consultare amplă care să contribuie la pregătirea revizuirii din 2013 a cadrului actual.

4.2. Protejarea și consolidarea valorii proprietății intelectuale și încurajarea creativității

Date fiind costul și complexitatea eliberării unui brevet în Europa, unul dintre obiectivele Uniunii inovării este ca primele brevete europene să fie eliberate în 2014[58] și să fie promovată exploatarea drepturilor de proprietate intelectuală (DPI) în produse și servicii inovatoare[59]. Străduindu-se să adopte o abordare echilibrată și strategică a politicilor care afectează activele de proprietate intelectuală, Comisia a adoptat în mai 2011 un program pentru crearea unei piețe unice pentru proprietatea intelectuală[60].

În urma eșecului statelor membre de a ajunge la un acord cu privire la un brevet european, în martie 2011, Comisia a prezentat o propunere de pachet legislativ pentru protecția prin brevetul unitar acoperind un spațiu teritorial mai restrâns[61]. Această inițiativă a fost pregătită ca răspuns la o solicitare din partea unui grup de 25 de state membre care au ales să conlucreze prin cooperare consolidată pentru a depăși impasul politic în care se aflau de mai multe decenii referitor la instituirea unui brevet unic. Pachetul legislativ propus va fi în avantajul tuturor întreprinderilor europene deoarece prevede reducerea costurilor de brevetare în Europa cu până la 80%. În timp ce cheltuielile (inclusiv de traducere) pentru protecția prin brevet care acoperă întreaga Uniune Europeană se pot ridica în prezent la 32 000 de EUR, acestea ar urma să scadă, după o perioadă de tranziție, la 680 de EUR pentru un brevet european cu efect unitar în 25 de state membre. Până la jumătatea anului 2012 ar trebui să se ajungă la un acord politic.

---

56 Angajamentul 10 al Uniunii inovării.

57 Angajamentul 13 al Uniunii inovării; document de lucru al serviciilor Comisiei „Evaluarea la jumătatea perioadei a cadrului de cercetare, dezvoltare și inovare", 10.8.2011 http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_mid_term_review_en.pdf

58 Angajamentul 14 al Uniunii inovării.

59 A se vedea, de asemenea, concluziile Consiliului European din 4 februarie 2011, prin care acesta invită Comisia să exploreze posibilitățile de a elabora un instrument în materie de DPI menit să consolideze valoarea drepturilor de proprietate intelectuală.

60 Comunicarea Comisiei „O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală", COM (2011) 287 final.

61 Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de implementare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet și propunerea de regulament al Consiliului de implementare a cooperării consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet în ceea ce privește dispozițiile aplicabile în materie de traducere, COM (2011) 215 și 216 final.

Pentru a facilita apariția unei veritabile piețe europene a cunoașterii pentru brevete și licențe[62], Comisia a analizat o serie de opțiuni pentru un instrument de valorificare a DPI la nivelul UE, ca răspuns la invitația Consiliului European. În 2011, activitatea unui grup de experți și tema unui studiu s-au axat pe cuantificarea brevetelor slab exploatate din Europa, pe potențialul lor inovator, precum și pe punctele forte și punctele slabe ale unui set de inițiative potențiale, printre care crearea unei piețe financiare pentru DPI. Concluziile acestor lucrări vor fi publicate înainte de sfârșitul anului[63]. Pe baza acestor date, Comisia intenționează să lanseze în 2012 o dezbatere cu statele membre pentru a contura acțiunile ulterioare.

Uniunea inovării urmărește să dezvolte inovarea în sensul larg al termenului, inclusiv în noile modele de afaceri, în design și creativitate, precum și în servicii. Acest lucru implică noi politici și instrumente care să vizeze în mod special valorificarea potențialului creativ al Europei. În decembrie 2011, Comisia Europeană instituie Alianța europeană a industriilor creative[64], o inițiativă politică intersectorială care va intensifica dialogul politic între responsabilii politici naționali și regionali, va testa noi instrumente și va mobiliza un sprijin mai aprofundat și mai bun pentru industriile creative și alte sectoare care beneficiază de industriile creative.

În cele din urmă, există o cerere tot mai mare de produse care se evidențiază prin ușurința lor la utilizare și prin atractivitate. Comisia a instituit „Comitetul director european în materie de proiectare”[65] care va face propuneri pentru a consolida rolul proiectării în politicile europene în materie de inovare[66].

4.3. Accelerarea și modernizarea procesului de standardizare

Existența unor standarde europene și internaționale uniforme, adoptate rapid, este importantă pentru stimularea inovării pe piețele cu evoluție rapidă. În iunie 2011, Comisia a prezentat un pachet de standardizare[67] care vizează modernizarea legislației și politicii europene de standardizare pentru a răspunde provocărilor prezente și viitoare.

Procesul de standardizare va fi accelerat cu 50% pentru a răspunde mai bine cerințelor care însoțesc progresul tehnologic rapid. Comisia și organismele europene de standardizare poartă în prezent discuții cu privire la indicatorii de performanță, pentru a atinge acest obiectiv până în 2020. Necesitățile de standardizare vor fi mai bine anticipate dacă se stabilesc priorități în cadrul unui program anual de activitate și prin realizarea unor studii prospective. În plus, pachetul va include și o modalitate simplă și rapidă de a recunoaște standardele stabilite la nivel mondial în domeniul TIC, ceea ce este din ce în ce mai important, de exemplu, pentru achizitorii publici europeni. Până în 2013, Comisia va lansa o revizuire independentă a sistemului

---

62 Angajamentul 22 al Uniunii inovării.

63 Rapoartele grupului de experți și ale studiului se află la adresa http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm

64 Angajamentul 19 al Uniunii inovării.

65 A se vedea membri: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/edii_en.htm

66 Angajamentul 19 al Uniunii inovării.

67 Comunicarea Comisiei referitoare la o viziune strategică pentru standardele europene și propunerea de regulament privind standardizarea europeană, COM (2011) 311 și 315 final.

european de standardizare. De asemenea, Comisia continuă să lucreze la o mai bună integrare a standardizării în programul-cadru de cercetare[68].

4.4. Puterea fondurilor publice pusă în serviciul inovării

Cu o valoare estimată de 19,4% din PIB-ul Uniunii Europene în 2009[69], achizițiile publice au un potențial imens de a atrage pe piață inovațiile UE, de a sprijini rolul „clientului lider" și efectele catalizatoare, și, prin urmare, de a oferi întreprinderilor inovatoare un început promițător pe piețele mondiale. Cu toate acestea, acest potențial este în foarte mare măsură neexploatat în Uniunea Europeană. Potrivit unei evaluări recente[70], numai 22% dintre autoritățile contractante consultate au precizat că au inclus inovarea în strategia și procedurile lor de achiziții.

Propunerea Comisiei ca statele membre și regiunile să rezerve o parte din bugetul lor pentru achiziții publice de produse și servicii inovatoare nu a fost acceptată de Consiliu, chiar dacă obiectivul propus de 10 miliarde EUR pe an[71] ar reprezenta o cotă modestă de 0,44% din totalul achizițiilor publice în Europa. Cu toate acestea, au fost luate unele măsuri. Spania, de exemplu, a introdus o cotă de 3% pentru achizițiile publice de produse și servicii inovatoare în legea sa privind achizițiile publice din 8 iulie 2011.

În încercarea de a răspunde mai eficient acestor provocări, în decembrie 2011, Comisia va prezenta propunerile sale de revizuire a legislației UE în materie de achiziții publice, care ar trebui să faciliteze achizițiile publice de produse și servicii inovatoare și achizițiile publice transfrontaliere comune.

În paralel, Comisia a lansat, de asemenea, proiecte-pilot de cooperare transnațională privind achizițiile publice de produse și servicii inovatoare. Aceste proiecte, împreună cu un studiu de fezabilitate vor pregăti terenul pentru intensificarea și perfecționarea sprijinului viitor al UE, în special în cadrul programului-cadru Orizont 2020, care va ajuta statele membre să își regrupeze resursele financiare și umane în vederea valorificării potențialului cererii publice de soluții inovatoare.

5. EXTINDEREA INFLUENȚEI POLITICILOR NOASTRE PE PLAN EXTERN

În lumea de astăzi concurența are din ce în ce mai mult de-a face cu cunoașterea și inovarea. Concurenții Europei au luat măsuri strategice în această direcție, iar inovarea se află astăzi în centrul priorităților lor naționale[72].

---

68 Angajamentul 16 al Uniunii inovării.

69 Comisia Europeană (2010): Indicatorii de achiziții publice 2009. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2009_en.pdf

70 Raport de evaluare, SEC (2011) 853, iunie 2011.

71 Angajamentul 17 al Uniunii inovării.

72 Statele Unite: http://www.compete.org/about-us/initiatives/ http://www.nsf.gov/about/performance/strategic_plan.jsp
China: http://www.most.gov.cn/eng/index.htm
India http://www.dst.gov.in/whats_new/press-release10/pib_10-3-2010.htm

Una dintre ambițiile Uniunii inovării este ca UE și statele sale membre să considere cooperarea științifică cu țările terțe drept o problemă de interes comun și să dezvolte strategii comune[73].

În conformitate cu aceste angajamente, UE și statele membre au dezvoltat în cadrul Forumului strategic pentru cooperare științifică și tehnologică internațională (*Strategic Forum for International Science and Technology Cooperation* - SFIC) trei inițiative-pilot (cu India, cu China și cu SUA).

O inițiativă comună EU/statele membre urmărește să sporească atractivitatea Europei ca destinație pentru cercetare, în special în comparație cu SUA. Atragerea în Europa a unor talente de vârf din SUA, oferind excelență și valorificând centrele europene de tehnologie avansată, ar trebui să permită relansarea mobilității transatlantice.

Cu India este în curs de pregătire o agendă strategică de cercetare și inovare pentru a eficientiza cooperarea bilaterală existentă în domeniul științei și tehnologiei. Un element central vizează crearea unor legături strânse între centrele de excelență europene și indiene pentru a găsi soluții viabile și inovatoare la provocările societale în domenii cum ar fi apa, biomasa, energia sau sănătatea.

În ceea ce privește China, sunt în prezent identificate priorități comune pentru UE și statele membre în vederea unei cooperări multilaterale mai coordonate cu China și pentru a îmbunătăți interoperabilitatea programelor bilaterale, precum și a sistemelor și a normelor de finanțare (inclusiv pentru chestiunile legate de DPI).

Aceste inițiative-pilot, concepute în baza noului parteneriat strategic al UE și al statelor sale membre, vor îmbunătăți modul în care are loc cooperarea strategică cu principalele țări partenere și vor potența performanțele în materie de cercetare și inovare ale Europei pe plan extern.

6. CONCLUZII ȘI ETAPE URMĂTOARE

În 2011, cercetarea și inovarea au fost teme predominante în multe dintre discuțiile instituționale dintre părțile interesate. Au fost lansate măsuri concrete, iar propuneri sunt sau vor fi în curând prezentate. Propunerea programului-cadru Orizont 2020 înglobează Uniunea inovării și va fi un instrument-cheie pentru concretizarea angajamentelor Uniunii inovării.

Din cele 34 de angajamente ale Uniunii inovării, două nu au fost reținute: la nivel național, adoptarea unor bugete consacrate exclusiv achizițiilor publice de produse și servicii inovatoare și, la nivelul UE, consultarea partenerilor sociali cu privire la modul în care se poate extinde economia bazată pe cunoaștere la toate nivelurile profesionale. Alte două acțiuni sunt amânate: examinarea cadrului de reglementare și planul de acțiune privind ecoinovarea. Comisia își va intensifica eforturile pentru a lansa în cel mai scurt timp activitățile amânate și invită statele membre să își intensifice eforturile pentru a promova cererea de soluții inovatoare prin intermediul achizițiilor publice.

---

[73] Angajamentul 31 al Uniunii inovării.

Uniunea inovării este construită în jurul a trei dinamici diferite. În primul rând, dinamica reformei legislative, care presupune introducerea unui nou cadru european pentru cercetare și inovare. S-au făcut eforturi considerabile la nivelul UE pentru a lansa reforme în favoarea inovării. În urma unor consultări extinse cu părțile interesate, Comisia va fi prezentat toate cele șase propuneri legislative anunțate în cadrul Uniunii inovării[74]. Parlamentul European și statele membre sunt invitate să trateze cu fermitate propunerile legislative prezente și viitoare care vizează încurajarea inovării.

În al doilea rând, dinamica mobilizării actorilor la nivelul UE, testarea și implementarea unor instrumente și a unor concepte noi de inovare. Aceste elemente sunt complementare dinamicii legislative și se concentrează pe noi forme de inovare (de exemplu, inovarea socială) sau pe noi modalități de colaborare (cum ar fi parteneriatele europene pentru inovare). Este vorba despre modalități de a rămâne în avangarda inovării și de a permite monitorizarea modului în care evoluează inovarea. Din nou, numeroase programe-pilot și studii de fezabilitate au fost lansate în 2011 și alte acțiuni vor continua în 2012.

În cele din urmă, succesul Uniunii inovării va depinde de măsura în care aceasta poate mobiliza acțiunile la nivel național și regional. Revizuirea programelor naționale de reformă oferă un bun punct de plecare pentru o dinamică de inovare puternică, dar aceasta ar da rezultate numai dacă măsurile adoptate sunt puse în aplicare în mod coerent. Statele membre ale UE sunt invitate să depună mai multe eforturi pentru a da prioritate investițiilor în cercetare și inovare și pentru a transpune în fapte angajamentele politice asumate în 2011, în special în ceea ce privește realizarea unor reforme vizând creșterea eficacității sistemelor lor de cercetare și inovare și îmbunătățirea utilizării fondurilor structurale pentru cercetare și inovare[75].

În 2012, Comisia va continua realizarea Uniunii inovării, în special prin prezentarea ultimelor două inițiative ale Uniunii inovării programate pentru 2012, și anume propunerea unui cadru pentru Spațiul european de cercetare și noul indicator principal[76]. De asemenea, Comisia va prezenta o evaluare externă efectuată de nou creatul Consiliu consultativ european de cercetare și inovare.

În paralel cu măsurile de politică a inovării aflate în curs, Comisia va revizui abordările actuale în materie de inovare din alte politici ale UE și va propune strategii pentru a integra inovarea în toate politicile UE.

---

74 Orizont 2020, noua politică de coeziune, reforma legislației privind achizițiile publice, un nou regim pentru capitalul de risc, pachetul privind standardizarea și propunerile legislative pentru protecția prin brevetul unitar.

75 Concluziile Consiliului European, 4.2.2011.

76 Proporția de întreprinderi inovatoare cu creștere rapidă din economie; rezultatele primei activități de colectare de date sunt în prezent discutate cu statele membre. Un al doilea exercițiu de colectare de date va urma în 2012.

Anexă: Progresele înregistrate în 2011 în ceea ce privește angajamentele Uniunii inovării

Mai multe informații cu privire la fiecare angajament disponibil la: http://i3s.ec.europa.eu/home.html

	Angajamentul Uniunii inovării	**Termen limită**	**Progrese**
1	Stabilirea unor strategii naționale pentru a forma un număr suficient de cercetători	2011	În curs de realizar
2	Evaluarea fezabilității întocmirii unui clasament independent al universităților	2011	În curs de realizare
	Crearea unor alianțe ale cunoașterii între întreprinderi și universități		
3	Propunerea unui cadru integrat pentru competențe informatice	2011	În curs de realizare
4	Propunerea unui cadru pentru Spațiul european de cercetare și a unor măsuri de sprijin	2012	În curs de realizare
5	Construirea de infrastructuri europene de cercetare prioritare	2015 – 60%	În curs de realizare
6	Simplificarea programelor viitoare de cercetare și inovare ale UE și focalizarea lor asupra Uniunii inovării	2011	În curs de realizare
7	Garantarea unei implicări mai puternice a IMM-urilor în viitoarele pro cercetare și inovare ale UE		În curs de realizare
8	Consolidarea bazei științifice pentru elaborarea de politici prin intermediul JRC; înființarea unui Forum privind activitățile orientate spre viitor		În curs de realizare
9	Stabilirea agendei strategice a EIT	Jumătatea anului 2011	În curs de realizare
10	Crearea unor instrumente financiare la nivelul UE pentru a atrage finanțare privată	2014	În curs de realizare
11	Garantarea funcționării transfrontaliere a fondurilor de capital de risc	2012	În curs de realizare
12	Consolidarea legăturilor transfrontaliere între întreprinderile inovatoare și investitori		În curs de realizare
13	Revizuirea cadrului ajutoarelor de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare	2011	În curs de realizare
14	Realizarea brevetului UE	2014	În curs de realizare
15	Examinarea cadrului de reglementare în domeniile-cheie	Lansare în 2011	Amânat
16	Accelerarea și modernizarea procesului de standardizare	La începutul	În curs de

		anului 2011	realizare
17	Adoptarea unor bugete naționale consacrate exclusiv achizițiilor publice de produse și servicii inovatoare	Lansare în 2011	Nereținut
	Instituirea unui mecanism de sprijin la nivel UE și facilitarea achizițiil comune		În curs de realizar
18	Prezentarea unui plan de acțiune privind ecoinovarea	La începutul anul	Amânat
19	Instituirea unui Comitet director european în materie de proiectare	2011	În curs de realizare
	Crearea unei Alianțe europene a industriilor creative		În curs de realizare
20	Promovarea accesului liber; încurajarea dezvoltării unor servicii inteligente de informare cu privire la cercetare		În curs de realizare
21	Facilitarea cercetării în colaborare și a transferului de cunoștințe		În curs de realizare
22	Crearea unei piețe europene a cunoașterii pentru brevete și licențe	2011	În curs de realizare
23	Asigurarea unei protecții împotriva utilizării drepturilor de proprietate intelectuală în scopuri anticoncurențiale		În curs de realizare
24/ 25	Îmbunătățirea utilizării fondurilor structurale pentru cercetare și inovare	Lansare în 2010 Platformă pentru 2012	În curs de realizare
26	Lansarea unui proiect-pilot în materie de inovare socială; promovarea inovării sociale în Fondul social european		În curs de realizare
27	Sprijinirea unui program de cercetare privind sectorul public și inovarea socială	Lansare în 2011	În curs de realizare
	Introducerea unui proiect de tablou de bord european al inovării în sectorul pu		
28	Consultare cu partenerii sociali asupra interacțiunii dintre economia cunoaște muncii		Nereținut
29	Prezentarea unor propuneri de parteneriate europene pentru inovare și lan proiect-pilot de parteneriat	2011	În curs de realizare
30	Elaborarea unor politici integrate pentru a atrage talente mondiale	2012	În curs de realizare
31	Propunerea unor priorități și a unor abordări comune UE/statele membre pentru cooperarea științifică cu țările terțe	2012	În curs de realizare
32	Crearea unor infrastructuri mondiale de cercetare	2012	În curs de realizare

33	Autoevaluarea sistemelor naționale de cercetare și inovare și identificarea provocărilor și a reformelor;		În curs de realizare
34	Elaborarea unui indicator principal al inovării		În curs de realizare
	Monitorizarea progreselor realizate utilizând tabloul de bord al inovării		